

บทที่ 20

พฤติการณ์ที่ตาย

ใน ป.วิอาญา มาตรา 154 บัญญัติให้ผู้ชันสูตรพลิกศพ ทำความเห็นเป็นหนังสือแสดงเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย

คำว่า “เหตุและพฤติการณ์ที่ตาย” นี้ อาจแยกได้เป็นเหตุตายอย่างหนึ่ง และพฤติการณ์ที่ตายอีกอย่างหนึ่ง ในบทที่ 19 ได้อธิบายถึงเหตุตายชนิดต่างๆ ไปแล้ว ในบทนี้จึงจะกล่าวถึงพฤติการณ์ที่ตาย ซึ่งในภาษาอังกฤษตรงกับคำว่า Manner of death พฤติการณ์ที่ตายนี้ หมายถึง การตายที่เป็นกลุ่มใดในการตายโดยผิดธรรมชาติ ที่กฎหมายระบุไว้ก็คือจะเป็นฆ่าตัวตาย ถูกผู้อื่นฆ่าตาย ถูกสัตว์ทำร้ายตาย หรือ ตายโดยอุบัติเหตุ

ดังนั้น การแสดง “เหตุและพฤติการณ์ที่ตาย” จึงต้องแสดงให้ปรากฏทั้งเหตุตาย และพฤติการณ์ที่ตายให้ครบถ้วน และเหตุและพฤติการณ์ที่ตายนี้ ย่อมมิใช่เหตุการณ์ขณะตาย เพราะเหตุการณ์ขณะตายบางกรณีไม่มีเหตุตาย เช่น

ตัวอย่าง

1. “ตัวผู้ตายกำลังข้ามถนน ถูกรถยนต์ชนกระเด็น สิริชะฟาดพื้น”
2. “ผู้ตายเมาสุรา แล้วมีปากเสียงกับเพื่อน ถูกเพื่อนแทง”
3. “ผู้ตายกลัวใจเพราะเป็นมะเร็งเขียนจดหมายลาพ่อแม่แล้วออกจากบ้านหายไป ต่อมาเป็นผู้พบศพในแม่น้ำเจ้าพระยา”

ตัวอย่างต่อไปนี้เป็นความเห็นแสดง เหตุและพฤติการณ์ที่ตาย ที่ถูกต้อง

1. “ตายจากบาดแผลฉีกขาดขอบไม่เรียบที่ศีรษะ กะโหลกศีรษะร้าว สมองซ้ำ เนื่องจากรถยนต์ชน”
2. “ตายเพราะบาดแผลถูกแทงที่ทรวงอกด้านซ้าย หัวใจฉีกขาด เลือดออกในถุงเยื่อหุ้มหัวใจรัดหัวใจทำให้ตาย เกิดจากถูกผู้อื่นทำร้าย”
3. “จมน้ำตาย น่าจะเกิดจากการฆ่าตัวตาย”

เพื่อให้นักศึกษาสามารถวินิจฉัยพฤติการณ์ที่ตาย จากรายงานการตรวจชันสูตรพลิกศพ หรือรายงานการตรวจศพของแพทย์ได้ และสามารถซักถามความเห็นของแพทย์ในการบอก

พฤติการณ์ที่ตายของศพที่แพทย์ทำการชันสูตรพลิกศพไว้แล้วได้ ในบทนี้จะแบ่งอธิบายเป็น 4 ตอน คือ

- ตอน 1 ข้อมูลในการวินิจฉัยพฤติการณ์ที่ตาย
- ตอน 2 การวินิจฉัยการฆ่าตัวตายหรืออัตวินิบาตกรรม
- ตอน 3 การวินิจฉัยการตายจากการกระทำของผู้อื่น
- ตอน 4 การวินิจฉัยการตายจากอุบัติเหตุ

ตอน 1 ข้อมูลในการวินิจฉัยพฤติการณ์ที่ตาย

การวินิจฉัยถึงพฤติการณ์ที่ตายนั้น ต้องอาศัยข้อมูลดังต่อไปนี้

- 1. เหตุตาย
- 2. ข้อมูลจากการตรวจศพ
- 3. ข้อมูลจากการตรวจสถานที่ที่พบศพ
- 4. ข้อมูลจากพยานบุคคล

1. เหตุตาย

การที่จะวินิจฉัยพฤติการณ์ที่ตายนั้น ต้องทราบถึงเหตุตายเสียก่อน เพราะเหตุตายบางอย่างสามารถบ่งชี้ถึงพฤติการณ์ที่ตายได้ เช่น

- ก. การตายจากการแขวนคอ, ตายจากสารพิษมักเป็นการฆ่าตัวตายเป็นส่วนใหญ่
- ข. การตายจากจมน้ำ ตายจากกระแสไฟฟ้าส่วนใหญ่เป็นอุบัติเหตุ
- ค. การตายจากรัดคอ ส่วนใหญ่ถูกผู้อื่นฆ่า

2. ข้อมูลจากการตรวจศพ

ข้อมูลจากการตรวจศพที่จะช่วยวินิจฉัยพฤติการณ์ที่ตายได้แก่

2.1 สภาพทั่วไปของศพ ศพที่ฆ่าตัวตายมักจะแต่งตัวเรียบร้อย ไม่เปลือย หรือไม่อยู่ในสภาพไม่น่าดูหรืออุจาด

2.2 ศพที่ตายจากบาดแผล สิ่งที่จะช่วยวินิจฉัยพฤติการณ์ที่ตาย คือ ขนาดจำนวน และตำแหน่งของบาดแผล ตลอดจนลักษณะบางอย่างของบาดแผล

2.3 ร่องรอยที่แสดงถึงพฤติกรรมทางเพศบางอย่าง เช่น ร่องรอยของการร่วมเพศ ร่องรอยของการหลั่งน้ำอสุจิ ร่องรอยที่แสดงพฤติกรรมทางเพศที่ผิดปกติ

3. ข้อมูลจากการตรวจสอบสถานที่ที่พบศพ

การตรวจสอบสถานที่ที่พบศพ จะช่วยวินิจฉัยพฤติการณ์ที่ตายได้ดังนี้

3.1 ถ้าสถานที่ที่พบศพเป็นสถานที่ที่ตายซึ่งไม่มีร่องรอยว่ามีผู้อื่นเข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้ตาย และสถานที่นั้นเป็นสถานที่ส่วนตัวของผู้ตาย ซึ่งไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมน่าจะเป็นการฆ่าตัวตายหรืออุบัติเหตุ

3.2 ถ้าสถานที่ที่พบศพ มีร่องรอยการต่อสู้หรือมีร่องรอยของการโจรกรรม น่าจะเป็นการถูกผู้อื่นฆ่าตาย

3.3 ถ้าสถานที่พบศพ ไม่น่าจะเป็นสถานที่ที่ตาย และมีร่องรอยการเคลื่อนย้ายศพแสดงว่าน่าจะเป็นการถูกผู้อื่นฆ่าตาย

4. ข้อมูลจากพยานบุคคล

ข้อมูลส่วนนี้ พนักงานสอบสวนต้องสืบหาพยานบุคคลมาให้ข้อเท็จจริงประกอบกับข้อมูลส่วนอื่น และต้องไม่ขัดแย้งกับข้อมูลอื่นๆ ด้วย

ตอน 2 การวินิจฉัยการฆ่าตัวตาย

การวินิจฉัยการฆ่าตัวตาย ต้องอาศัย

1. ข้อสังเกตจากการฆ่าตัวตาย
2. สภาพศพทั่วไป
3. เหตุตายหรือวิธีฆ่าตัวตาย
4. บาดแผลที่เกิดจากการฆ่าตัวตาย
5. การพบปืนในมือผู้ตายจากบาดแผลกระสุนปืน
6. จดหมายลาตาย

1. ข้อสังเกตจากการฆ่าตัวตาย

จากการศึกษาการฆ่าตัวตายโดยทั่วไปพบว่า

- 1.1 ผู้ที่ฆ่าตัวตายนั้น ผู้ชายมากกว่าผู้หญิง (ประมาณ 6:4)
- 1.2 อายุของผู้ฆ่าตัวตายช่วงที่พบบ่อยทั้ง 2 เพศ ระหว่าง 20-39 ปี ถ้าอายุต่ำกว่า 19 ปี จะพบเพศหญิงมากกว่าชาย

1.3 มลเหตุจูงใจ ในหญิงมักเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของอารมณ์รวดเร็ว ในชายมักเนื่องจากการปัญหาทางเศรษฐกิจสังคม

2. สภาพศพทั่วไป

ผู้ที่ฆ่าตัวตาย จะแต่งตัวเรียบร้อย และจะพบศพในที่ส่วนตัวเป็นส่วนใหญ่ แต่มีบางราย ฆ่าตัวตายในที่สาธารณะ

3. เหตุตายหรือวิธีฆ่าตัวตาย

โดยทั่วไปผู้ที่ฆ่าตัวตายมักเลือกใช้วิธีที่ทรมาณหรือเจ็บปวดน้อยที่สุด เหตุตายหรือวิธีฆ่าตัวตายที่พบบ่อย คือ กินหรือฉีดสารพิษ รongลงมาคือแขวนคอตาย ซึ่งมักใช้ของที่หาง่ายใกล้ตัว เช่น ผ้าขาวม้า เลื้อย สายคาดเอว เข็มขัด ผ้าปูที่นอน ฯลฯ

มีการฆ่าตัวตายที่พบได้ยากที่ฆ่าโดยใช้วิธีการมากกว่าหนึ่งวิธี เช่น กินยาพิษ ด้วยแล้วเช็ดคอด้วย หรือยิงตัวตายด้วยแล้วกระโดดน้ำตายด้วยพร้อมๆ กัน (ดูรูปที่ 20.1)

4. บาดแผลที่เกิดจากการฆ่าตัวตาย

การฆ่าตัวตายด้วยอาวุธนั้น ที่พบบ่อยที่สุด คือการใช้อาวุธปืน และลักษณะบาดแผลที่พบจะเป็นลักษณะบาดแผลกระสุนปืนระยะประชิดติดผิวหนัง ตำแหน่งที่พบบ่อยคือบริเวณขมับขวา ตำแหน่งที่พบรองลงมาคือกลางหน้าผาก

การใช้ของมีคมหรือของแหลม เชือดเนื้อร่างกาย หรือทิ่มแทงร่างกาย พบได้น้อยบาดแผลฉีกขาดขอบเรียบที่เกิดจากของมีคม ซึ่งเป็นบาดแผลจากการฆ่าตัวตาย จะพบหลายแผล และจะพบบาดแผลอื่นๆ ขนานกันซึ่งเกิดจากการทดลองทำหรือเกิดจากการลังเลใจ (Hesitation marks) รวมอยู่ด้วย

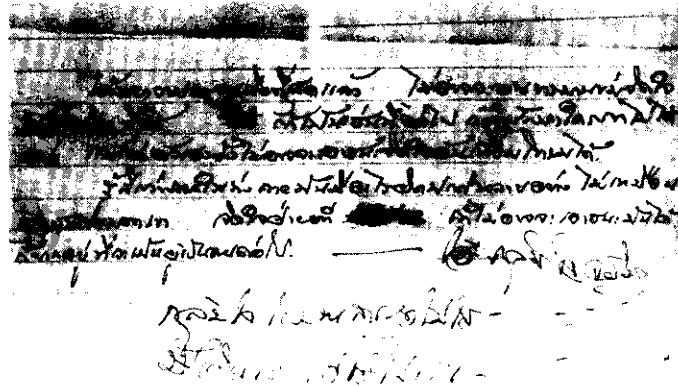
บาดแผลแทงตนเอง อาจพบบริเวณคอ ทรวงอก หน้าท้อง

5. การพบปืนในมือผู้ตายจากบาดแผลกระสุนปืน

การพบปืนสั้นในมือผู้ตายจากบาดแผลกระสุนปืนบริเวณศีรษะนั้น มีผู้รายงานว่าพบได้ 20 ราย ใน 71 ราย และในจำนวน 20 รายนี้พบว่า 2 รายพบปืนในมือในขณะที่ผู้ตายยังไม่ตายทันที และทั้ง 20 รายที่พบปืนในมือนี้ นิ้วที่ลั่นไกยังคงคาอยู่ในโกร่งไก ทั้ง 20 รายนี้ เมื่อตรวจตำแหน่งของสมองที่ได้รับอันตรายส่วนใหญ่พบว่า ก้านสมองถูกทำลาย แต่มี 2 ราย ไขสันหลังถูกทำลาย ผู้รายงานเห็นว่า การพบปืนในมือผู้ตาย น่าจะเกิดจากการชักเกร็งของผู้ตาย ดังนั้นถ้ามีการเกิดการเกร็งของกล้ามเนื้อที่ทันทีภายหลังตาย ในกรณีที่สมองบางส่วนถูกทำลายนั้น (เรียกกันว่า คาร์คาวेरริคสปัสซั่ม) มือที่กำปืนอยู่จะเกร็งแข็ง เช่นเดียวกับการแข็งตัวของศพภายหลังตาย (Rigor mortis) การแกะเอาปืนออกจากมือจะทำได้โดยยาก แต่การศึกษารายงานของตำรวจทั้ง 20 ราย มิได้กล่าวถึงเลข ผู้รายงานเรื่องนี้จึงสงสัยว่า จะไม่มีคาร์คาวेरริคสปัสซั่มเกิดขึ้นเลย

รูปที่ 20.1 หน้าตัวตายโดยคิมโซคาไฟ (มีรอยไหม้รอบริมฝีปาก)
ร่วมกับการเชือดคอ

รูปที่ 20.2 ข้อความที่ผู้ตายเขียนไว้ก่อนหน้าตัวตาย แสดงอาการกุ่มมือ
ซึ่งผิดปกติ (สงสัยเป็นโรคประสาท)

จึงอาจสรุปได้ว่า การฆ่าตัวตายโดยใช้ปืนยิงบริเวณศีรษะนั้น อาจพบปืนในมือผู้ตายได้บ้าง (ประมาณร้อยละ 20: Krauland 1984) แต่ก็มิได้เป็นเครื่องสนับสนุนร้อยละเปอร์เซ็นต์

6. จดหมายลาตาย

การพบจดหมายลาตายจากตัวผู้ตาย หรือในสถานที่ที่พบศพ จะช่วยวินิจฉัยว่าเป็นการฆ่าตัวตายได้แน่นอนยิ่งขึ้น แต่ในทางปฏิบัติมักพบหลักฐานดังกล่าวได้น้อย บางรายข้อความที่ผู้ตายเขียนไว้ก่อนตายอาจไม่ใช่จดหมายลาตายโดยตรง แต่เป็นข้อความที่แสดงถึงภาวะจิตใจของผู้ตายก่อนตาย ข้อความเช่นนี้ก็ช่วยอธิบายมูลเหตุจูงใจของการฆ่าตัวตายได้ (ดูรูปที่ 20.2)

ตอน 3 การวินิจฉัยการตายจากการกระทำของผู้อื่น

การตายจากการกระทำของผู้อื่น หรือ ฆาตกรรมนั้น การวินิจฉัยจะอาศัยสิ่งต่อไปนี้

1. ข้อสังเกตทั่วไป
2. สภาพศพทั่วไป
3. ร่องรอยการต่อสู้
4. ลักษณะบาดแผล

1. ข้อสังเกตทั่วไป

ศพที่ตายจากฆาตกรรมนั้น ส่วนมากจะเป็นชายและเป็นผู้ใหญ่ เพราะการฆาตกรรมต้องมีมูลเหตุจูงใจ เช่น เพื่อแก้แค้น เพื่อชิงทรัพย์ หรือมีเหตุอื่น ส่วนใหญ่ศพที่ตายจากฆาตกรรมมักตายจากเหตุต่าง ๆ จากบาดแผลที่ปรากฏ การฆาตกรรมโดยวิธีอื่นมีน้อย การฆาตกรรมโดยใช้ยาพิษ มักจะทำโดยคนใกล้ชิด เด็กเล็กที่ถูกฆาตกรรมมักตายจากเหตุใดเหตุหนึ่งของการขาดอากาศ

2. สภาพศพทั่วไป

ศพที่ถูกฆาตกรรม จะพบร่องรอยของการเปลี่ยนสภาพศพ เช่น มีร่องรอยของการเคลื่อนย้ายศพจากที่ที่ถูกฆ่าไปยังที่ที่พบศพ มีร่องรอยการทำลายศพ เช่น การตัดศพออกเป็นท่อน ศพที่พบในน้ำอาจมีร่องรอยของการมัดศพและมีของหนักถ่วง เพื่อประสงค์จะไม่ให้ศพลอยขึ้นเหนือผิวน้ำ เป็นต้น นอกจากนั้นอาจพบร่องรอยของการประจานศพ เช่น การเปลือยศพ ร่องรอยของการแก้แค้น เช่น มีการทำเครื่องหมายไว้ที่ศพในลักษณะต่างๆ หรืออาจเป็นร่องรอยของการทำพิธีกรรมต่อศพต่างๆ ร่องรอยต่างๆ ดังกล่าวจะพบได้ทั้งในสถานที่ที่พบศพ และที่ตัวศพเอง

3. ร่องรอยการต่อสู้

ร่องรอยการต่อสู้ที่เช่นกันอาจพบได้ทั้งในสถานที่ที่พบศพ และที่ตัวศพเอง บาดแผลที่ศพถ้ำมีหลายแผลบาดแผลบริเวณ มือ ท่อนแขน มักเกิดจากการที่ผู้ตายปิดป้องจากการถูกทำร้าย เราเรียกบาดแผลชนิดนี้ว่าบาดแผลป้องกันตน (Defensed wounds)

4. ลักษณะบาดแผล

บาดแผลที่เกิดจากการถูกฆาตกรรมมักพบบริเวณอวัยวะสำคัญ และเป็นบาดแผลที่รุนแรง ส่วนมากพบมากกว่า 1 แผล

สำหรับบาดแผลกระสุนปืนนั้น อาจพบที่เกิดจากการยิงนัดเดียวหรือหลายนัดก็ได้ ส่วนมากเป็นบาดแผลที่ยิงระยะไกล แต่ก็ยังมีไม่น้อยที่ผู้ร้ายหรือฆาตกรเข้าไปยิงระยะใกล้

ตอน 4 การวินิจฉัยการตายจากอุบัติเหตุ

โดยทั่วไปการตายจากอุบัติเหตุ ไม่ปรากฏลักษณะใด ๆ ที่จะช่วยวินิจฉัย เพราะอาศัยหลักที่ว่า การเกิดอุบัติเหตุอาจเกิดในลักษณะอย่างไรก็ได้ ไม่มีแบบที่แน่นอน การวินิจฉัยว่าเป็นอุบัติเหตุ จึงวินิจฉัยโดยตัดเรื่องทำตนเองและถูกผู้อื่นฆ่าออกไป แต่อย่างไรก็ดี การเกิดอุบัติเหตุต้องสามารถที่จะประมวลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (Reconstruction) ได้ ว่า โอกาสที่จะเกิดในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเกิดได้หรือไม่อย่างไร

คำว่าอุบัติเหตุ ตามศัพท์แปลว่า เหตุที่เกิดโดยไม่คาดคิด หรือโดยบังเอิญ ดังนั้นอุบัติเหตุจึงอาจเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเองหรือเกี่ยวกับการกระทำของบุคคลก็ได้ ซึ่งการเกิดเหตุการณ์เช่นนั้น จะทำให้ผู้ตายได้รับบาดเจ็บหรืออันตรายอย่างไร โดยลักษณะไหน เช่นนี้ต้องประมวลเหตุการณ์ขึ้น ให้สามารถที่จะอธิบายการเกิดพยาธิสภาพแก่ผู้ตายได้ หากไม่สามารถประมวลเหตุการณ์ได้ ก็ไม่น่าจะวินิจฉัยว่าเป็นอุบัติเหตุ

ตัวอย่าง

1. เด็กเล็กยังเดินไม่ได้ จมน้ำตาย ในกรณีเช่นนี้ ถ้าเป็นอุบัติเหตุก็ต้องประมวลเหตุการณ์ว่ามีคนอุ้มเด็กไป แล้วตกน้ำ หรือ เรือล่ม ถ้าไม่มีคนอุ้มไป เด็กย่อมไม่อาจตกในน้ำได้

2. ผู้ตาย ตายจากบาดแผลกระสุนปืน ยิงติดผิวหนังบริเวณหน้าผาก ถ้าจะเป็นอุบัติเหตุต้องประมวลเหตุการณ์ว่า ปืนจะลั่นได้อย่างไรขณะปากกระบอกปืนติดผิวหนัง มีกรณีอะไรบ้างปืนจะไปอยู่ติดหน้าผากเช่นนั้น ถ้าประมวลไม่ได้ก็ไม่น่าจะเป็นอุบัติเหตุ เช่นนี้ เป็นต้น

เอกสาร

1. Eungprabhanth, V. Suicide in Thailand. Foren Sci 1975; 4: 43-51.
2. Eungprabhanth, V. Combined suicide by cut throat and caustic soda ingestion. Foren Sci 1973; 2: 471-4.
3. Krauland, W. Zur Beurteilung von Toedlichen Schussverletzungen. (Die Waffe in der Hand.) Archiv Kriminol 1984; 174: 1-22.
4. Gordon, I., H.A. Shapiro. Fosensic medicine - a guide to principles. London : Churchill Livingstone 1975 : 16.

พิมพ์ที่... สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Ramkhamhaeng University Press.